

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Diaarinumero VN/22967/2024

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) lausuu hallituksen esityksestä laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta siitä huolimatta, että siltä ei pyydetty lausuntoa.

Esitysluonnoksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia ja lakia yleisestä asumistuesta. Esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi muut kuin lasta huoltavat opiskelijat yleisestä asumistuesta käyttöön otettavaan opintotuen asumislisän piiriin. Asumislisään olisivat oikeutettuja opiskelijat, joka asuvat vuokra- tai asumisoikeusasunnossa tai muussa asumiseen soveltuvassa majoituksessa. Asumislisän määrä on enintään 80 prosenttia kuukausittaisista ja kuntaryhmittäin määräytyvistä enimmäisasumismenoista. Lisäksi tiettyjä kiinteiden asumislisien määriä esitetään tarkistettavaksi toteutuneen kustannuskehityksen perusteella. Asumislisän euromäärät esitetään sidottavaksi kansaneläkeindeksiin, jolloin niitä tarkistettaisiin jatkossa kustannuskehityksen perusteella vuosittain sen jälkeen, kun etuuksien indeksijäädytys on lakannut. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2025.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Keskusliitto ei kannata ehdotettuja muutoksia. Keskusliitto on huolissaan opiskelijoiden mielenterveydestä ja jaksamisesta. THL:n Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (2021) mukaan korkeakouluopiskelijoista yli 50 prosenttia kokee psyykkisiä vaikeuksia. Yksi mielenterveyteen vaikuttavista tekijöistä on huoli taloudellisesta tilanteesta. Ehdotettujen muutosten vuoksi asumiseen liittyvät tuet vähenevät erityisesti yksinasuvien opiskelijoiden osalta ja ansiotuloilla katettava osuus menoista kasvaa. Muutokset luovat opiskelijoille huolta taloudellisesta pärjäämisestä ja vaikuttavat negatiivisesti jaksamiseen ja opiskelukykyyn. Erityistä huolta herättää opiskelijoiden toimeentulo kesäkuukausina, sillä opintotuen asumislisää on mahdollista saada vain opintotukeen oikeuttavilta kuukausilta. Kaikille opiskelijoille ei ole mahdollista täydentää toimeentuloaan ansiotyöllä tai lainalla, eikä kaikilla ole tukiverkostoa, joka voisi tukea opiskelijaa taloudellisesti. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat nuoret ovat vaarassa joutua taloudelliseen ahdinkoon muutosten seurauksena, joka voi johtaa jopa toimeentulotuen tarpeeseen.

Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa ehdotusta, että lasta huoltavat opiskelijat voivat edelleen saada yleistä asumistukea. Lasta huoltavien opiskelijoiden osalta on ilmeistä, että asuminen jaetussa asunnossa ei ole kohtuullista. On tärkeää, että lasta huoltaville opiskelijoille mahdollistetaan riittävä tuki, jotta opintojen jatkaminen on mahdollista lapsen saannin jälkeen.

Keskusliitto esittää huolensa sosiaaliturvaan tehtyjen leikkausten yhteisvaikutusten arvioinnin puutteellisuudesta. Useat tehdyt ja suunnitellut leikkaukset kohdistuvat nuoriin, eikä niiden kokonaisuuden vaikutuksia ole arvioitu riittävästi. Kokonaisvaikutuksiltaan leikkaukset voivat johtaa kohtuuttomiinkin tilanteisiin ja nuorten hyvinvoinnin heikkenemiseen. Suomen tulisi lapsen oikeuksien sekä huoltosuhteen näkökulmasta kaikin keinoin huolehtia jokaisesta Suomessa asuvasta lapsesta ja nuoresta.